

ACC. N:R. M. 12673:1-2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Nils-Arvid Bringéus

Härad: N. Åsbo Adress: Örkelljunga

Socken: Öderljunga Berättat av: svarvaren Johan Nilsson, Hjottaryd

Uppteckningsår: 1952 Född år 1881 i Öderljunga sn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Leksakssvarveri: s. 1-2.

ACC. N:R M. 12673 //

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svarvaren Hohan Nilsson i Hjortaryd, kallad Hjortajohan började svarveriet vid 15 års ålder. Han lärde yrket hos Nils Persson i Galtalt, Röke sn under 4 år. Nils Persson var född i Källstorp i Perstorps sn. Därefter återvände Nilsson till Hjortaryd där hans gamle far bodde. Denne var lantbrukare. Här satte sagesmannen upp svarv. Det var en trampsvarv, som han ännu använder. Föräldrarna ville att han skulle bli skraddare, men själv hade han endast lust för svarveriet. Som lärling hade han födan, men det tog blott $\frac{1}{2}$ år att lära sig svarva. Sedan han var utlärd hade han 17 öre om dan under första månaden, andra månaden 33 öre om dan, tredje månaden 50 öre om dan, fjärde månaden 67 öre och femte månaden 75 öre om dan. Men sedan hade han aldrig mera. - Träet köptes runtom i trakten av bönder. Det var alltid aspe, som torkades på torkställningar i stugan över spisen. De saker som Nilsson svarvade var främst syställ, kulgubbar, dockgungor, ramar att sätta kort i, små spinnrockar, fågelkärror som snurrar, stolar, bord och möblemang i miniatyr, snurrebussar, små kanoner, klockeställ att hänga fickur på etc. - Nilsson lämnade aldrig varor till säljekäringar utan till Ros' leksaksaffär i Perstorp. En del syställ lämnades till Hemslöjden i Kristianstad, men till hemslöjden har han endast sålt under de sista 6 åren. Priset var 22 öre st. för syställ, spinnrockar, kulgubbar och dockgungor. Sagesmannen skickade 100 i taget. - Verkstaden som Nilsson alltjämt arbetar i ~~några timmar om~~

ACC. N:R

M. 12673:2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

~~dag~~ är ett litet rum 3 kvadratmeter i fyrkant. Där står svarvstolen som han använt hela tiden. Den är gjord av Olof Nilsson, Löndala, Heljalt, som brukade göra svarvstolar. Svarvjärnen som finns är blott 5 st. Men sagesmannen säger att han tidigare haft fler järn. Dessutom finnes i verkstaden en "egemaskin" d.v.s. ett slags stans vari man gör ekror till små hjul m.m. - Nu svarvar Nilsson vanligen 1 - 2 timmar per dag. Han har pension och behöver ej arbeta så mycket. Han är därtill mycket döv.

Sagesmannen berättar att det för 50-60 år sedan var gott om svarvare i bygden. En av hans kamrater i grannskapet var Vilhelm Persson i Heljalt, Hjortaryd. - Sagesmannen berättar att Petter Svarvare i Karshult var den förste som svarvade miniatyrspinnrockar. Hans fru reste till Köpenhamn och sålde dem. Han hade jämte svarveriet ett litet jordbruk. Detta hörde sagesmannen när han var liten. - Nils Månsson i Heljalt svarvade stora spinnrockar. Sönnen Hjalmar Nilsson i Skingeröd är 69 år. Pojken och tösen fick dra det stora svarvhjulet. Den stod utomhus, men man satt inomhus och svarvade.